

Különbségek a protestánsok és katolikusok értékpreferenciáiban Weber Protestáns etikájának tükrében

Paizs Melinda Adrienn

Max Weber sokoldalúságával kevesek versenyezhetnek a társadalomtudományok területén, ennek hatására különböző tudományterületek szakmai diskurzusában újra és újra előkerül számos gondolata. Egyik, nagyon sok vonatkozásban tárgyalt és egy úttal kritizált művében, A protestáns etika és a kapitalizmus szellemében foglalkozik a keresztények és protestánsok azon értékkülönbségével, ami a protestánsok dinamikusabb gazdasági előmenetelét eredményezik. Úgy fogalmaz: „A közmondás tréfásan így szól: vagy jól enni, vagy nyugodtan aludni. Jelen esetben a protestáns szeret jól enni, a katolikus pedig nyugodtan akar aludni.” A 21. században ez a gondolat mennyiben állja meg a helyét? Ezek az értékkülönbségek megjelennek a felekezetek között? Ha igen, milyen mértékben és mely országokban? Előadásom során ezekre a kérdésekre keresem a választ, számos szerző nyomdokain haladva.

Weber hatása napjainkig érezhető, és bár számos kritikája is megjelent, egyik legnagyobb hatású munkájára számtalan mű hivatkozik; van, ami már a címében is, vegyük például Himanen 2001-es művét, a Hecker Ethic and the Spirit of Information Age-et. Szerinte a hacker-etika egyre inkább az információs kor munka-etikájává válik. A pénz-, és a hálózati-etika szintjén a hacker-etika csupán egy – de jelentős – alternatíváját képezi a protestáns etikának. A hackerek a fáradságot is vállalják, bár a munka egésze örömteli folyamat számukra. A protestáns etikának nem csak a munka elhivatottságként való felfogása volt központi eleme Himanen szerint, hanem az idő is. Az információ korában két egymással ellentétes folyamat zajlik. Az egyik az idő minél célszerűbb kihasználása, ami protestáns örökség, ami egyben a munkaidő minél célszerűbb kihasználását is jelenti. A másik az idő flexibilisebbé válása, ami az új technikai eszközöknek köszönhetően valósul meg.

Nunziata és Rocco a 2010-es évek közepén, Protestáns etika és a kapitalizmus szelleme reflexiójukban a vállalkozói hajlandóság kapcsolatát vizsgálták meg a vallásossággal kapcsolatban ESS adatok alapján Weber feltevésének ellenőrzéséhez. A magyar protestantizmus és a kapitalista fejlődés közötti kapcsolat elemzői azt állítják, hogy hazánkban a weberi „protestáns etika” hiánya leginkább azzal magyarázható, hogy a magyarországi protestantizmus peremprotestantizmus. Országunkban a mai helyzettel többek között Kolosi és Szelényi „a neoliberais etika és a posztkommunista kapitalizmus szelleme” alcímet viselő könyvében foglalkozott. Ahhoz, hogy megítélhessük, hogy milyen a helyzet Magyarországon a fiatalok körében, amiből kiderül, hogy várhatóan a későbbiekben milyen irányba mehetnek majd ezek a folyamatok, a következő kérdéseket vizsgálom meg előadásomban az elméleti áttekintés után: Összefüggésben van a vállalkozó kedv a vallásossággal? Befolyásolja-e a vallásos neveltetés vagy a felekezet az intézményi bizalmat a fiatalok körében? Milyen értékekkel jellemzik a katolikusok az ideális munkahelyet és milyennel a protestánsok? Hogyan alakul az ifjúságkörében az életszínvonaluk relatív megítélése?